

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Puutio, P., Kallio, E. & Heinonen, T. (2021) Vaikuttavuutta TAMKista! – Positiivista muutosta TKI-hankkeilla. TAMK-blogi, 27.4.2021.

URL: <https://blogs.tuni.fi/tamkblogi/vaikuttavuutta-tamkista/positiivista-muutosta-tki-hankkeilla/>

Vaikuttavuutta TAMKista! – Positiivista muutosta TKI-hankkeilla

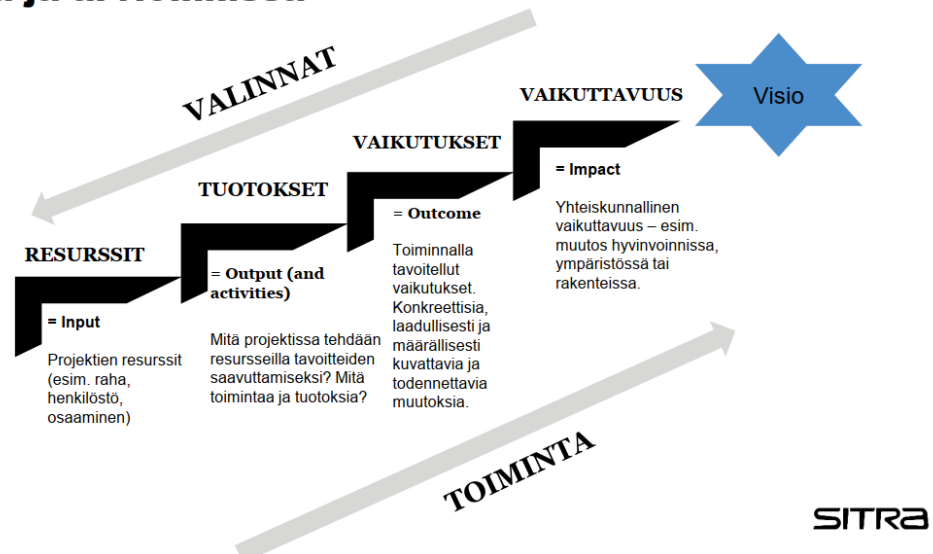
27.4.2021 — Arja Hautala

Mitä vaikuttavuus tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa (TKI) oikeastaan tarkoittaa? Olennaisen tärkeää on ymmärtää ero tuotoksen, vaikutuksen ja vaikuttavuuden välillä. Vaikutuksen ja vaikuttavuuden ero voi olla vaikeasti havaittavissa. Vaikuttavuus ilmenee lähes aina vasta pidemmän ajan kuluttua ja jakautuu sekä eri asioihin että eri tahoille.

Vaikuttavuusketjua kuvaa erinomaisesti Sitran sivuillaan esittelemän panos-tuotos-vaikutus-vaikuttavuus-malli:

IOOI - viitekehys (results chain) toiminnan johtamisessa ja arvioinnissa

Kuva 1. Vaikuttava ja tulevaisuussuuntautunut hanketoiminta, Katri Vataja, Sitra

TKI-hanketta suunnitellessamme mietimme, mitkä ovat käytettävissä olevat resurssit, mitä on konkreettinen tekeminen ja tuotokset (esimerkiksi työpaja, koulutus), mitkä ovat tämän tekemisen vaikutukset (esimerkiksi hankkeen toimenpiteiden avulla työllistyneet), ja mikä lopulta on hankkeen jälkeen ja pidemmällä aikavälillä syntyvä vaikuttavuus (esimerkiksi pysyvä muutos energiaa säästävissä toimintatavassa).

Vaikuttavuus on jotain suurempaa ja merkittävämpää, kunnianhimoista ja tulevaisuuteen luotaavaa. OECD:n määritelmän mukaan yhteiskunnallinen vaikuttavuus ymmärretään positiivisina ja negatiivisina, ensisijaisena tai toissijaisina pitkän aikavälin vaikutuksina, jotka on tuotettu jonkin kehittämisintervention tai muun tavoitteellisen toiminnan tuloksena, joko suoraan tai epäsuorasti, tarkoituksellisesti tai tahattomasti (OECD-DAC Glossary, 2002).

Tavoittelemme Tampereen ammattikorkeakoulun TKI-toiminnassa positiivista muutosta. Jotta voisimme tietää, mikä on aidosti tavoittelemaamme positiivista muutosta, meillä pitää olla ymmärrystä tulevaisuudesta sekä yhteinen visio siitä, minkälaista tulevaa haluamme tavoitella ja rakentaa. Yhteinen visio ja tavoitteet auttavat ohjaamaan toimintaa ja rajaamaan pois sitä, mikä ei johda näitä tavoitteita kohti. Kun tiedämme vaikuttavuustavoitteet, hahmotamme myös paremmin, millä tavoitteiden saavuttamista voi mitata ja kuvata.

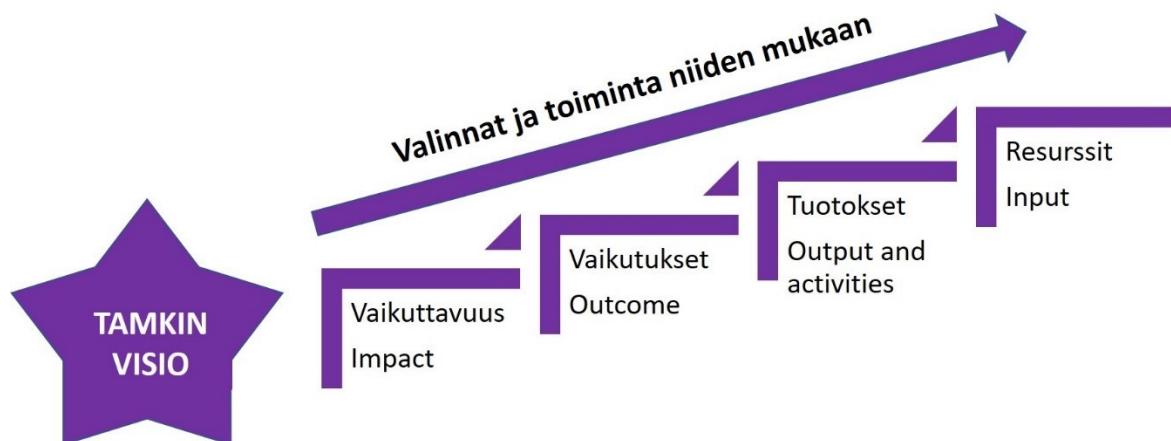
Kohden vahvempaa vaikuttavuutta – suosituksia TKI-työhön ja hankkeisiin

Vuoden 2020 aikana pohdimme TKI-palveluissa hankkeiden vaikuttavuutta muutaman konkreettisen hanke-esimerkin kautta. Vaikka TKI-hankkeissa tavoitteita ja tuloksia yleensä pohditaan kovasti, ja vaikuttavuuttakin niin suunnittelu- kuin toteutusvaiheessa sivutaan, hankkeista saataisiin vielä enemmän irti, kun vaikuttavuus kulkisi entistä systemaattisemmin mukana koko hankkeen elinkaaren ajan.

Teimme listan suosituksia TKI-toiminnan vaikuttavuutta vahvistavista menetelmistä ja työkaluista:

- vaikutusten ja erityisesti vaikuttavuuden tulisi olla koko ideavaiheen ja hankevalmistelun lähtökohta; vasta sen jälkeen voi miettiä hankkeen panosta, tuotosta ja vaikutuksia
- hankkeiden vaikuttavuuden ja arvioinnin kuvaamisen yhteisenä työkaluna voisi toimia 6AIKA-vaikuttavuusmalli, jota jalostettiin HIPPA-hankkeessa. Malli huomioi panokset, toiminnan, kohderyhmät, tuotokset, vaikutukset ja vaikuttavuuden.
- laadullisten tavoitteiden arviointi ja todentaminen on aina haastavampaa kuin määrällisten, ja niiden kuvaamiseksi tarvitaan eri arviointi- ja tutkimusmenetelmien yhdistämistä; esim. arviointilomakkeen rinnalla käytettävät laadulliset tutkimusmenetelmät eri näkökulmista toteutettuina
- ennen hankkeen päättymistä tarvitaan systemaattinen toimintamalli, jonka avulla vaikuttavuutta ja jatkomahdollisuuksia tarkastellaan yhteistyössä kumppaneiden kanssa; “vaikuttavuustyöpaja”
- TAMKissa vaikuttavuutta kannattaa varmistaa TKIn ja jatkuvan oppimisen palvelujen (Tree) yhteistyötä vahvistamalla; myytävät palvelut ja TKI-toiminta nähdään toisiaan tukevinä yhteistyömuotoina, konkreettisena menetelmänä yhteiset tapaamiset viimeistään hankkeen päätösvaiheessa ja mahdollisten myytävien tuotteiden varmistus
- vaikuttavuuden arvioinnissa olennaista on aikajänteen huomioiminen; hankkeiden vaikuttavuutta eri tahoilla voisi jälkiarvioida systemaattisesti (kysely, haastattelu tms.) muutama vuosi hankkeen päätyttyä.

Entä jos koko ajatusmallimme käännettäisiin toisinpäin, ja ideoinnin ja suunnittelun lähtökohta olisikin aina vaikuttavuus? Jospa pääsisimme kohti TKI-hankkeiden vahvempaa vaikuttavuutta kääntämällä IOOI-mallin näin:

Kuva 2. TKI-toiminnan ideoinnin ja suunnittelun lähtökohtana visioomme pohjautuva vaikuttavuus. Piirros Ella Kallio.

Tehdään yhdessä positiivista muutosta

Vaikuttavuutta, sen mittareita ja vahvistamisen malleja työstävät myös TAMKIn Impact Leaderit, laadun ja toiminnanohjauksen yksikkö sekä muut TAMKIn toimijat.

On hienoa, että tekemistä yhdistetään niin, että pohdittavat toimintatavat, mittarit ja työvälineet johtavat kohti yhä selkeämpää ja vastuullisempaa yhteistä vaikuttavuutta; positiivista muutosta. Olemme varmoja, että jo nyt TKI-hankkeet tuottavat sellaisia vaikutuksia ja myös vaikuttavuutta, jonka avulla maailma muutetaan yhä paremmaksi. Kollegoiden ja yhteistyökumppaneiden kommentit sen varmistavat.

“Ihan huippu. Emme olisi mitenkään päässeet ilman TAMKia paikan päälle senioritaloon ja testaamaan virtuaalisen harjoitusohjelmiston soveltuvuutta ja käytettävyyttä ikääntyneille. Saimme yrityksenä arvokasta käyttäjäpalautetta tuotekehitykseen hyvin organisoidun testausprosessin kautta, joka johti vieläpä laitteiston hankintaan”. Kalle Punto, toimitusjohtaja Medeka Oy, Hippa-hanke

“Verkostoitumisesta saa hienosti uusia näkökulmia opetukseen (miten muualla tehdään, toimitaan) ja tiimityössä on voimaa. Työ on syventänyt omaa osaamistani ja perehtymistä projektin aihealueisiin sekä kehittänyt luovaa ongelmaratkaisukykyäni.” Annukka Isokoski, terveysalan lehtori, Smartnurse-hankkeen projektipäällikkö

Aina voi tavoitella vielä parempaa. Organisaation menestysresepti on aika yksinkertainen: “Tehkää jotain, jolla on oikeasti merkitystä”. (Widerholm). Me TAMKin TKI-palveluissa haluamme vaikuttavuustoimintaamme vahvistamalla yhä paremmin varmistaa, että tekemisellämme on merkitystä – se jos mikä innostaa.

Lähteet:

[Vaikuttava ja tulevaisuussuuntautunut hanketoiminta, Katri Vataja, johtaja, Ennakointi ja Strategiat, Sitra, 17.12.2019](#)

[OECD/DAC Glossary of Key Terms in Evaluation and Results-Based Management 2002](#)

Janni Widerholm, HS Visio 35 <https://www.hs.fi/visio/art-2000007879034.html>

Kirjoittajat: Kehittämispäällikkö Päivi Puutio, projektikoordinaattori Ella Kallio ja kehittämispäällikkö Tarja Heinonen, TKI-palvelut, TAMK
Pääkuvassa vasemmalta: Päivi Puutio, Ella Kallio ja Tarja Heinonen